

ACCIO

CIUTADANA

59

EDITORIAL

Campanya indigna

Dos periòdics dels que es diuen republicans, tals com "El Diluvio" i "L'Opinió", han sortit aquests dies vomitant injúries, calumniant a l'amic Santaló. No pretenim ara, puix que seria afegir una injúria més a les moltes rebudes, defensar a Miquel Santaló. La seva conducta austera, la seva vida de treballador infatigable al servei d'un ideal, no necessiten defensa: es defensen elles mateixes. Sí, però, volem sospesar el perquè d'aquesta campanya empresa i el que s'hi amaga al seu darrera.

No ignora ningú que "El Diluvio" té per redactor a un subjecte, cul-pelat d'arrossegar-se pels ministeris en temps de la monarquia, pidolant favors, i el qual individu, en les passades eleccions al Parlament Català, visità la majoria d'entitats de la circumscripció gironina, pertanyents a la nostra organització política, mendicant un lloc en la candidatura. Amargat, despitat pel fracàs de les seves gestions, integrà aleshores aquell cèlebre conglomerat jabalí, que obtingué, per honor i glòria del poble català, la repulsa unànime del cos electoral. Ara, en vigílies d'unes noves eleccions generals, "El Diluvio" emprèn una campanya de desprestigi, ensems que contra Santaló, contra el nostre partit. Creu, potser, el que inspira aquesta campanya infamant, guanyar-se un lloc en la vinent candidatura? Va molt errat d'osques! Tot el més que pot aconseguir l'al·ludit subjecte, és que els que senten dintre seu ben latent un fervor republicà i catalanesc, no agafin mai el periòdic que es presta a semblant baixesa, per

la por d'embrutar-se les mans, al seu contacte.

Així mateix, "L'Opinió" ha atacat durament al diputat gironí. En la seva fòbia contra el partit que els ha bandejat del seu si, els senyors opinionistes empen tots els mitjans, per baixos i rastres que siguin, per atacar. Els seus atacs, però, no arriben a l'interessat. És tan gran la distància que els separa que els seus cops perden eficàcia, quan no reboten contra d'ells mateixos.

Ha parlat aquests dies "Opinió", de ridículs, d'incapacitat, d'ètica política, de dignitat, etc., etc. És que no tenen memòria els senyors Lluhi i companyia? És que en parlar de ridículs han oblidat ja el que feren en el II Congrés Nacional Ordinari d'Esquerra, del juny passat, en no saber oposar una rèplica als arguments i a les paraules serenes, clares, precises, contundents de l'Honorable Francesc Macià i del Conseller Carles Pi i Sunyer? És que en parlar d'incapacitat en els actuals homes d'Esquerra, incluint-hi el "pobre senyor Santaló", seran tan amables, per a demostrar la llur capacitat, d'explicar-nos la tasca acomplerta pel senyor Pere Comes, com a Conseller de Justícia; pel senyor Josep Terradelles, com a Conseller de Governació i pel senyor Xirau, com a Conseller d'Assistència Social? Serà tan amable el senyor Lluhi, d'explicar-nos en nom de quin principi democràtic menyspreava, no volent-los rebre, a la majoria de comissions que acudien al despatx del Conseller-delegat?, i podríem saber del senyor Antoni Xirau, quina ètica

política és la de presentar-se a demanar els vots a una circumscripció i que una vegada l'acta obtinguda, no haver-se recordat ni un sol moment, a part de les seves amistats particulars, dels demés electors? I encara, als senyors Lluhi, Xirau, Comes, Terradelles, i demés, que inspiren i dirigeixen la campanya de "L'Opinió", els agrairia que em diguessin en quin país del món els petulants han fet adeptes, i si no és petulància el creure que ells són els únics que posseeixen la veritat i la capacitat necessàries per a endegar bé les coses.

Els militants de les comarques; la pura guàrdia republicana, democràtica i catalanesca, té la pell molt fina i aquesta finor de la gent de fora, com en sentit penyoratiu acostumen a anomenar-nos alguns sectors demòcrates (?) del més encrostonat barcelonisme, li ha permès judicar desapassionadament la personalitat de Miquel Santaló. Ni el copet a l'espatlla, ni el raspall hàbil, en donar-nos un ministre i un primer conseller, ens han pres el veterà i infatigable lluitador, car la democràcia gironina sap prou bé que el seu diputat, demòcrata per convicció i per essència, està per damunt de totes aquestes misèries i baixes passions que enterboleixen la política, com sap així mateix que no poden parlar de puritanisme, de nacionalisme, d'esquerrisme i de qui sap quantes coses més, aquells que, com el senyor Lluhi i els seus amics i els amics del senyor Lluhi, supediten tot ideal a l'orgull i vanitat pròpies.

JOAN BALLESTA

SETMANARI DEL PARTIT R.F.N
DE LES COMARQUES GIRONINES

GIRONA

13 octubre 1934

15 c.

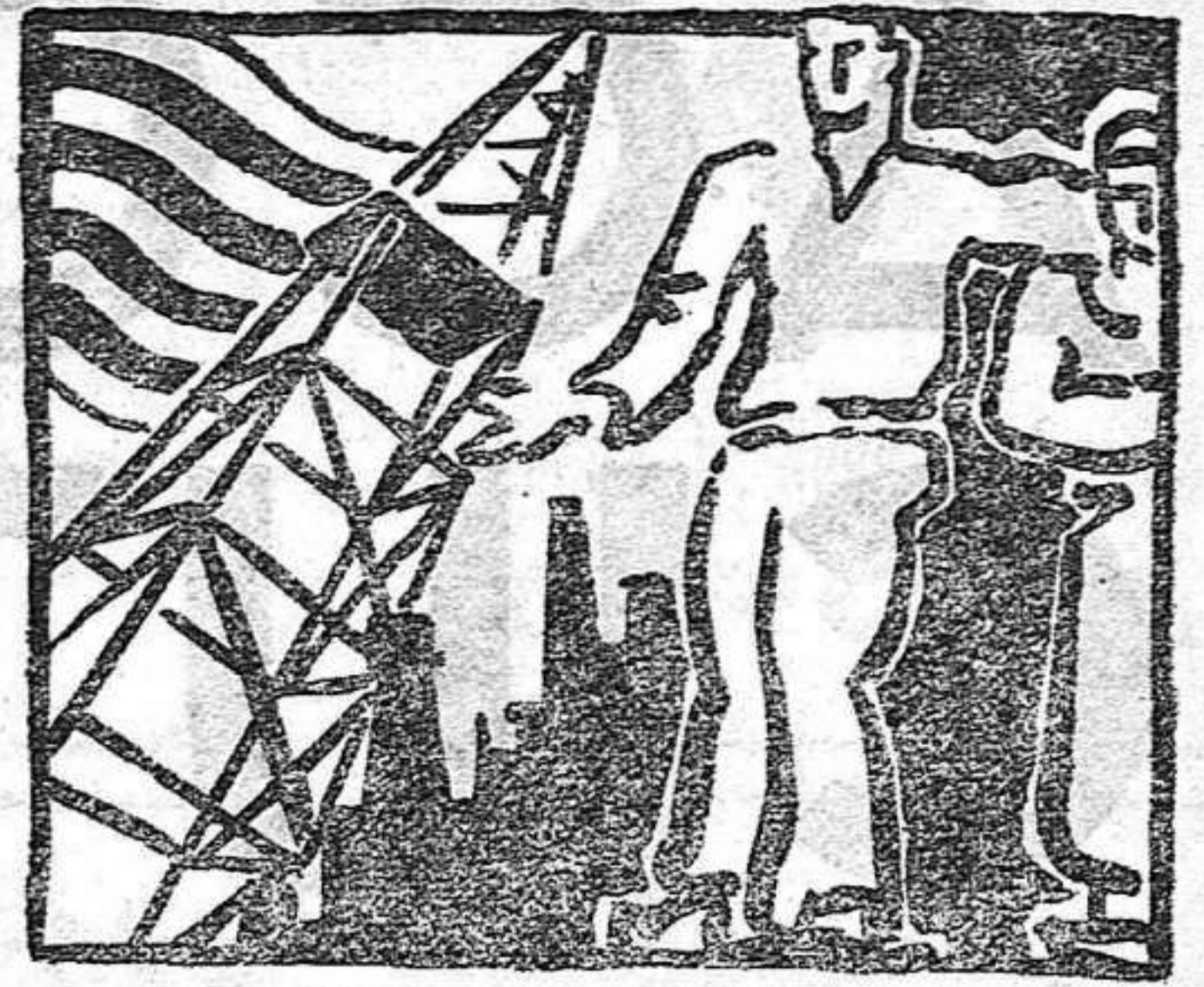
SETMANARI DEL PARTIT REPUBLICÀ FEDERAL
NACIONALISTA DE LES COMARQUES GIRONINES

Redacció i Administració: C. Carme, 13. - Girona : Tel. 199
Hores despatx: 6 a 8 de la vetlla
Subscripció trimestre: 1'75

Surt els divendres

DELEGACIONS COMARCALS

OLOT
Màrtirs de Jaca, 9
RIPOLL
Trinitat, 6-2.º
GIRONA
Carme, 13
PALAMÓS
FIGUERES
Cervantse, 3
PUIGCERDA
Centre Republicà
STA. COLOMA
Clavé, 23

Discursos pronunciats per Ventura Gassol, Lluís Companys i Francesc Macià, en el Congrés extraordinari d'Esquerra Republicana de Catalunya

FRANCESC MACIÀ

Amics meus: Hi ha moments en la vida dels pobles, igual que en la vida dels ciutadans, sumament greus, i que de la resolució que es prengui en els quals depèn la vida d'aquells pobles. En aquest moment hi ha plantejada a Madrid una qüestió tan greu que de la resolució que nosaltres prenguem enfront d'aquest problema, pot dependre, potser, l'esdevenidor de Catalunya.

Per això jo he vingut tot seguit a saludar-vos i dir-vos que el Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya s'ha de pronunciar sobre l'afer plantejat a Madrid, i, per tant, cal que es reuneixi immediatament el Directori del Partit perquè els que governem, els que representem la direcció del Partit, no volem prendre una resolució sense que es reuneixi el Directori i l'examini i l'aprovi.

De totes maneres, amics meus, jo no he vingut pas a acabar aquests debats que hi ha ara sobre les qüestions de l'Ajuntament, i, sobretot, sobre la qüestió candent de l'establiment de les línies d'autoòmnibus. Jo entenc que ha d'ésser una decisió unànime de l'Esquerra, ja que nosaltres volem que s'estableixin aquestes comunicacions entre les barriades extremes i el centre de Barcelona, perquè això afavoreix els obrers i la gent humil. De manera que nosaltres les creiem convenients i, per tant, jo demano a l'Esquerra que es declari en aquest sentit; que nosaltres, per sobre de tot, volem que les línies d'autoòmnibus s'estableixin i que s'estableixin el més aviat possible.

A més, nosaltres, quan es va formar el govern de la ciutat de manera automàtica, vàrem demanar i es va dir a l'Ajuntament

que no volíem que l'Ajuntament es pogués ocupar d'assumptes importants sinó que es dediqués, únicament i exclusiva, a resoldre els afers de tràmit. S'havia ja presentat aquesta qüestió que fa més d'un any estava sota discussió; es varen demanar informes, i nosaltres, en compliment del que s'havia dit, no vàvem de pressa a què es resolgués aquest afer. Però vingueren les barriades extremes i expressaren el seu anhel, els seus desitjos, i ens varen dir que era convenient que això es fes com més aviat millor i que era d'una gran importància per a ells; i llavors, nosaltres vàrem dir que això es podia presentar a la resolució de l'Ajuntament. Però en demanar-se que fos urgentment, l'Alcalde crec que va complir amb el seu deure dient que no volia que es presentés com a urgent: va quedar sobre la taula; i el dia que s'havia de resoldre em vaig assabentar que hi havia una sèrie de coses que semblaven tan tèrboles, que, talment, semblava que estiguessin damunt de llot i de fang. Jo vaig dir —davant d'això— al cap de la minoria que potser el millor fóra que es deixés sobre la taula una altra vegada; que s'obris una informació pública perquè es pogués veure clarament que això ho demanava el poble de Barcelona i així nosaltres podríem dir que era un estat d'opinió que ho demanava i presentar-ho a la resolució de l'Ajuntament.

Vosaltres sabeu el què va passar aleshores; no hi va haver manca de disciplina; el que hi va haver va ésser una confusió; l'amic Casanoves va defensar el punt de vista que jo havia indicat per aquella nit; els altres defensaren el nostre acord de dies endarrera; en conjunt, el que hi va haver fou una confusió i nosaltres vàrem creure

que no hi havia lloc a imposar cap sanció, perquè no es tractava de cap cas d'indisciplina.

Però, aleshores, en virtut del que va passar, tota l'opinió pública, no solament de Barcelona, sinó d'arreu de Catalunya, es va declarar contra l'Ajuntament, no contra nosaltres, no contra aquest ni contra els altres; contra l'Ajuntament, que no podia decidir cap qüestió ni resoldre res en perfecte coneixement de causa; respecte de nosaltres n'hi havia que no tenint majoria havien d'anar sempre a remolc d'uns partits i d'altres.

En virtut d'això, el Govern de Catalunya va fer el que havia de fer: va tallar les ales a aquell Ajuntament i va fer que sols caminés; que resolgués totes les qüestions de tràmit, però que no pogués resoldre res d'envergadura. Aleshores l'Alcalde va demanar una informació pública; informació pública la qual crec que ja porta uns quants dies i que dintre de dotze o quinze s'ha d'acabar. Aleshores, feta aquesta informació pública, és quan es veurà allò que el públic i l'opinió pública demanen.

Tinc la seguretat que tots demanaran que es posin en servei els autobusos. No demanaran que sigui d'una companyia o altra. Jo dic que demanaran simplement els autobusos, i, al mateix temps, es veurà si en alguna de les informacions hagudes hi ha hagut quelcom que no sigui correcte o que no sigui legal. Fet això, nosaltres podrem emprendre la resolució d'aquest afer i l'emprendrem, perquè nosaltres no ens posarem al costat d'aquestes grans companyies, les quals són les que han portat una infinitat d'assumptes tèrbols i que han portat una veritable desgràcia a l'Ajuntament de Bar-

celona; sinó que ens posarem sempre al costat del poble a l'objecte de fer front a aquestes grans companyies, siguin les que siguin, que volen aprofitar-se de la seva potència econòmica per a destruir tots els avantatges i per a obtenir grans beneficis en contra dels beneficis del poble.

I per això crec, amics meus, que aquest assumpte està prou debatut.

Som partidaris, perquè creiem que seria un benefici, que aquesta informació acabi com es demana. Nosaltres podem resoldre abans que s'acabi el període electoral. Resoldrem en justícia. Tingueu la seguretat que nosaltres no mirem més que el bé del poble de Barcelona, i per això jo us demano que deixeu que s'acabi aquesta informació. D'aquí a quinze dies ja estarà acabada, queda un mes, i nosaltres podrem resoldre, amb l'activitat i amb l'urgència que volgueu, sobre aquesta qüestió, després que la Federació ens digui com ella pensa.

Però, amics meus, he vingut aquí per una qüestió molt més important. He vingut aquí, com us dic, perquè nosaltres resolguem, perquè de la resolució que es prengui a Madrid podria succeir que s'anés a unes eleccions que per un costat trobarien un govern que es recolzés en les dretes i per un altre costat ens trobariem amb partits que prenen una resolució revolucionària.

Nosaltres tenim el perill que si ens posem al costat d'un govern, podria arribar el cas que, en moments donats, potser aquell govern no fos l'expressió de la voluntat de les esquerres de Catalunya ni de les esquerres espanyoles. I, en aquest cas, amics meus, nosaltres, si estiguéssim lligats per qualsevol causa amb el govern que es formés, podria resultar que nosaltres hauríem pres un mal camí per a l'esdevenidor de Catalunya. El que si us demano, el que cal que resolguem, és precisar si nosaltres, si aquest Congrés està decidit, fermament decidit, amb l'abnegació que sigui necessària i sigui precís el sacrifici que calgui, a defensar les llibertats de Catalunya, a... (El públic, en pes, s'alça a peu dret, i enmig d'una ovació grandiosa, crida: "Sí! Sí!")

I nosaltres, al mateix temps, diem que no solament seran les llibertats de Catalunya les que defensarem, sinó que aquí serà el fogar on es reuniran tots els homes de la resta d'Espanya que vulguin defensar... (Es reproduïx l'ovació a peu dret.)

Així, homes d'Esquerra Catalana, podrem dir davant del món que Catalunya és el poble més lleial que s'hagi conegut. Nosaltres direm als homes que senten el sentit d'esquerra, als homes que són veritablement republicans i humans, els direm: "Ací a Catalunya estem disposats a sacrificar-nos per les llibertats, per la República i per les reivindicacions socials." ("Molt bé!". Grandiosa ovació a peu dret. L'entusiasme és indescriptible.)

Tot això representarà, tot això vol dir

que si la República cau allà, la República es mantindrà ací. (Grans aplaudiments. Veus de "Visca la República!", "Visca la Revolució!", "Visca el President Macià!")

És per això, amics meus, que jo us demano que acabin les discussions; deixem-les, perquè estem en la qüestió de l'Ajuntament, i totes les opinions queden absolutament salvades, esperant la resolució aquesta que us deia. Però jo, el que voldria, és que aquest Congrés, vist el perill que avui existeix, que hi haguéssim el perill inclús que caigués la més alta autoritat i que vinguéssim uns moments de prova que podrien portar, com us dic, el fet que allí anessin cap a les dretes i que nosaltres ens veiéssim els únics representants d'Espanya que sostinguéssim els ideals d'esquerra i els ideals de llibertat. Per això volem que ens donin la completa llibertat per disposar de nosaltres mateixos. (Aplaudiments.)

Jo demano, doncs, que em permeteu, amics meus, que em retiri ara amb tots els que componen el Directori d'Esquerra Republicana de Catalunya. Jo voldria que aquest Congrés s'enlairés molt i que procurés que, serenament, tranquil·lament, prenguéssim els pocs acords que hagi de prendre encara, sense que hi hagués discussions que molesten: que aquest Congrés pugui arribar a prendre les resolucions que siguin dignes del que és l'Esquerra Republicana de Catalunya avui, vulguin o no vulguin els que neguen que siguem els representants de Catalunya, arreu de Catalunya.

Us dic, amics meus, que me'n vaig perquè dintre de poc han de donar-me una resposta que pot influir, en gran manera, sobre el pervindre de Catalunya. Nosaltres som homes lleials: som homes d'Esquerra. Nosaltres volem, per damunt de tot, que la nostra catalanitat es representi, com es representa, allà on hi ha aquells homes que senten els sentiments de Pàtria, per damunt de tot. Perquè nosaltres, amics meus, us diem que tota raça té la seva manera de pensar, té una manera especial de sentir el dret, de sentir la llibertat, de sentir la moral, de manera completament diferent de les altres races. Ara cada una d'elles pot creure el que vulgui; pot creure que el que elles senten és superior als altres sentiments de les altres races; però el que nosaltres diem és que quan hi ha una raça que té totes les característiques de la nacionalitat, aquesta raça no pot permetre mai que ningú li exigeixi i li imposi els seus sentiments i els seus ideals i menys, encara, per la violència no pot acceptar-se mai, passi el que passi. (Una gran ovació, també a peu dret, amb grans visques al President Macià.)

I adéu-siau, amics meus, me'n vaig a complir els nostres deures. Us torno a demanar, com a company, com a estimat amic, com a estimat germà vostre, que procureu que les discussions siguin serenes i que s'acabin el més aviat possible, amics meus. No vinc

ací a tallar cap discussió; però sí que us demano que penseu en l'efecte que produiria per arreu de Catalunya que tinguéssiu aquella serenitat que fa poc ha demostrat el representant de Girona, l'únic que he sentit. Que ens en poguem entornar amb l'alegria d'haver celebrat aquest Congrés com una gran assemblea de germanor, on hagin triomfat tots els ideals d'amistat i tots els sentiments de Catalunya. Per Catalunya, amics meus! ¡Visca la nostra Pàtria!

LLUÍS COMPANYS

Companys: Vaig a dir-vos l'ordre que acaba de donar-me el President del nostre partit, en Francesc Macià.

Fatigat en Macià, i presentada aquesta proposició ha cregut necessari que jo la defensés. Us vaig a parlar, doncs.

Una vegada el President del Directori, ha pronunciat unes paraules que clouen d'una manera magnífica la situació política d'aquests moments, jo no hauria de dir res; però no m'he pogut negar a les seves indicacions.

S'ha referit, el President de la Generalitat, a la gravetat d'aquests moments, i a la situació delicada d'aquests moments.

Sorgeixen ara dintre de la nostra ànima tots els nostres impulsos heroics. Per sobre de les petiteses normals de les rancúnies polítiques surt ara impregnada la nostra ànima d'un afany boig de lluita. Han passat pocs anys de l'establiment de la República. No han passat encara tres anys de la República, nascuda com?, amb sang? Ja us he dit altres vegades que no. És un bé, és un mal? Espectacle majestuós que no s'hagi vessat sang, però potser és un mal perquè de moment hauríem aniquilat moltes coses... (Grans aplaudiments ofeguen la paraula de l'orador.)

...Sorgeixen no el dret a la lliure discussió de les idees dels homes de dretes, no el dret d'exposar en polèmiques els seus punts de vista, sinó que tornen a sorgir amb les mateixes malures d'abans les audàcies de la reacció. Ah! Els homes d'esquerra sempre han estat els mateixos: potser ho tornarem a ésser-ho altra vegada si no aprenem de la història. Quan la joia del triomf ens emplena el cor, com en els primers dies en què instaurada la República teníem la vida de tothom, en un moment revolucionari a la nostra disposició, en les nostres mans l'alegria ens ofega l'odi i el record de les penes sofertes. (Ovació.)

Ah! s'ha fet molta literatura revolucionària, però potser no s'ha portat a la pràctica la revolució en els reconcs del nostre poble, en els petits reconcs comarcals de les terres hispàniques. I vénen poc a poc prevalguts en aquest sentiment d'inexperiència, amb aquesta inexperiència nostra, amb el desig de convèncer els contraris, que ja estan convençuts, pel desig que ells mateixos

xos apreciïn les nostres raons els colguem de calúmniés i d'infàmies. Sobre aquest moviment polític, jo sols he de fer que sotscriure les paraules del President: Si la República trontolla en algun lloc, que no ho crec, perquè malgrat les nostres debilitats i desencerts hi ha la rojor i la vergonya de les èpoques passades, el sentiment democràtic, que ha fet néixer la República, laboratori en el qual cadascú pot exposar els seus sentiments, si en algun lloc fracassés la República, Catalunya seria el baluard més fort de la República, i aquí es congregaria el sentiment de reconquesta revolucionària. La República Catalana seria el fortí des d'on recomencés per a Ibèria... (Grans aplaudiments que impideixen oïr el final de la frase.)

És clar, companys, és possible i gairebé segur, que aquest moment difícil se superarà. Per això la proposició no està destinada a parlar del moment polític que encara no el sabem bé, està destinada a parlar dels moments normals de la República; que ha de fer Catalunya, i com pensa Catalunya, sobre Catalunya i sobre la República en relació amb els altres pobles d'Espanya i en relació amb les decisions de l'Estat i del Parlament espanyol. I per això en aquesta proposició s'afirma una vegada més el nostre catalanisme, el nostre nacionalisme.

Res, ni ningú no pot arribar a trepitjar ni una ratlla d'aquelles autoritzacions d'aquelles funcions autonòmiques que ens han estat reconegudes en l'Estatut inicial de les nostres llibertats. A vegades sembla, amics meus, que l'Estatut de Catalunya no hagi estat producte nascut d'un sentiment democràtic: sembla que no ha estat la consciència liberal d'un home republicà que diu: Catalunya ha votat això, i com que jo sóc demòcrata i liberal i m'atinc a la voluntat de la votació, si ella ha votat això, liberalment li hem de donar això. Sembla que no ha estat producte d'una discussió lliure, sinó que molt sovint, amb els regateigs que ens hem vist obligats a fer sembla que l'Estatut de Catalunya hagi nascut d'un compromís forçat i s'hagi arrancat per la força a les Corts Constituents i que l'ànima borbònica encara quedi impresa en la consciència espanyola. Nosaltres hem d'afirmar que serem lleials i hem estat lleials a l'Estatut reconegut per les Corts Constituents i demanem la mateixa lleialtat. Cap consciència liberal no pot posar una fita al pensament dels homes ni al destí dels pobles en el curs de la civilització. Però en l'hora històrica present, Catalunya té un Estatut i aquest Estatut el complirà, i el farà complir també d'una manera lleial i d'una manera completa, a totes les autoritats de la República. (Molt bé. Molt bé.)

Per això hi ha aquesta decisió rodona, aquesta afirmació categòrica de la nostra catalanitat i del nostre pensament i a la

nostra voluntat de Catalunya nació. (Molt bé, molt bé; aplaudiments.)

Fem després una afirmació podríem dir-ne rabiosa del nostre ideal republicà. Perquè jo crec que pot ésser un nacionalista bo, el que ho sigui liberal, demòcrata i republicà. Perquè l'home que creu que un país es pot anar deixant per herència com si fos un patrimoni personal, no pot creure en el nacionalisme; perquè l'home que creu que el nacionalisme es basa amb la voluntat d'un poble d'ésser nació, si no és liberal i democràtic, no ha de fer cas d'aquesta voluntat, perquè l'home a més que no creu en les llibertats dels homes no pot tenir tota la fe en la llibertat dels pobles que estan formats per aquests homes. (Ovació.)

Res més. Vénen hores de perill, s'intentarà de totes maneres desfer els nostres homes; a mi tant se me'n dona. Qui sóc jo? És que jo sóc l'home de les antigues previsions? No. És que sóc el company d'En Layret i del "Noi del Sucre"? No. És que sóc l'home que no va voler acceptar la regidoria Berenguer? És que jo sóc l'home que ara mateix, ha abandonat la possibilitat i els precés d'ocupar un Ministeri ací i allà? No. Qui sóc jo?: l'home de l'afer Bloch, i arruïnat i desfet econòmicament. L'home contra el qual s'ajunten totes les insídies. (Ovació. El públic, de peus, aclama Companys.) Per què? Perquè tinc l'ànima emotiva i sé arribar al cor de les multituds i perquè tracto els adversaris amb una profunda lleialtat, i ofereixo als correligionaris una força efectiva, ja que sé interpretar els seus sentiments i aixecar les multituds. Interessa, per tant, molt a les dretes i als que fan el joc de les dretes anular Lluís Companys! (Grans aplaudiments.)

No tingueu por als enemics de fora. Està bé que l'Assemblea parli de tot, a mi no em fan por aquestes discussions de l'Assemblea; que n'hi hagi d'Assemblees, equivocades o no, si és una cosa viva i ardent, millor. No em fan por les Assemblees; que vinguin Assemblees, que es discuteixin els assumptes; però jo us demano a tots que no tingueu por dels enemics de fora. Tingueu por dels enemics de dintre. (Grans aplaudiments.) Us demano a tots que no acompanyeu ningú en el derrotisme de les taules de cafè, en els procediments vils i arters, en les campanyes de difamació, sinó que plena la vostra ànima amb la resolució i amb l'afany de vèncer, de cara als alts ideals d'Esquerra, aixecant la mirada, posant el cor ple de bondat enfront de les nostres misèries, tingueu fe amb nosaltres, en el cabdill i en les resolucions futures del nostre Partit. Salut. (Grans aplaudiments que es perllonguen força estona, de peus tots els delegats i el públic de les tribunes.)

VENTURA GASSOL

Companys: Si mai en haver de fer un

parlament m'he sentit trist, d'una gran tristesa interior, és en aquest moment, en què, com vosaltres ja podeu pressentir, us he de parlar d'una cosa que jo he lamentat amb tota la meva ànima. És ja un fet, però, i el Directori m'ha encarregat que fos jo precisament qui el presentés a la vostra consideració. Vaig a fer-ho lamentant-ho amb tota la meva ànima i demanant-vos que, si en el transcurs del meu discurs trobéssiu algunes paraules que poguessin ésser influïdes per un xic d'apassionament, els traieu aquest apassionament que, per altra banda, jo ja faré també esforços per evitar. Us contaré, doncs, els fets tal com s'han anat succeïnt, perquè, un cop tot sigui exposat a la vostra consideració, falleu el que digui la vostra consciència.

Em toca a mi parlar en aquest moment del fet que s'ha produït al voltant de l'anomenat grup de "L'Opinió". Tots vosaltres, malauradament— i tant debò que només fóssiu vosaltres els que ho sabéssiu i que no ho sabessin els partits d'oposició que tants arguments n'han tret per atacar l'Esquerra—, tots vosaltres ja esteu assabentats del que ha passat amb els del grup de "L'Opinió". Tots vosaltres heu vist la campanya que ha menat "L'Opinió" i no precisament d'ara, sinó de molt temps ençà, campanya que ha anat creant aquesta inquietud i aquesta disconformitat entre els de l'esmentat grup i el Directori; entre els de l'esmentat grup i la gran majoria del partit. Això ha fet que el Directori es veiés en el moment dolorós —i això sí que ho dic amb tota sinceritat, com ho han demostrat fent un i altre intent per tal d'evitar aquesta divisió—, de jutjar la posició dels companys del grup de "L'Opinió", trobant que els feia mereixedors d'ésser expulsats del partit d'Esquerra Republicana de Catalunya. Com que el Directori, però, coneix, com té l'obligació de conèixer, els Estatuts, sabent que ell no era qui per a decretar aquesta expulsió, respectuós, com potser no ho han estat els altres, amb els organismes del partit, va acordar simplement declarar el que ell creia i passar el cas a l'organisme immediat superior que tenia facultats, segons els estatuts, per a fallar-lo i que no era altra que la Comarcal. I com que ells es devien a la Comarcal de Barcelona, es va portar la qüestió a la de Barcelona i aquesta va fallar que creia com el Directori i decretava que els companys del grup de "L'Opinió" havien d'ésser expulsats del partit. És aquest punt el que ara portem a la consideració de la present Assemblea per tal que digui concretament si el Directori i la Comarcal varen obrar bé, com així ho creuen ells, si varen fer-ho amb justícia i si van interpretar l'esperit de la majoria del partit d'Esquerra Republicana de Catalunya. (Veus de: sí, sí.)

Jo us demano que no us precipiteu, com tampoc us demano que em digueu sí o no,

ja que tractant-se d'un afer com aquest, crec que serà millor que evitem tota mena d'apassionament. Faré, però, història de com s'ha anat produint aquesta inquietud dintre del partit.

Quan es fundà el partit d'Esquerra Republicana de Catalunya hi havia una publicació que es deia "L'Opinió", la qual s'havia distingit per les campanyes que havia fet abans de la proclamació de la República essent encara setmanari, i que aleshores vàrem convertir en diari, si no del Partit, almenys com a òrgan oficiós seu. Tots sabeu, tant els amics de "L'Opinió", com vosaltres, que els propagandistes del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, ens vàrem imposar com un deure el fer arriar per tot Catalunya el diari "L'Opinió". I va ésser el senyor Macià qui, signant cartes de recomanació que es duïen a tots els pobles de Catalunya, va ajudar al fet que s'arrelés fortament el diari "L'Opinió". I fórem nosaltres els que així mateix en fèiem propaganda, duent-lo a la mà i dient a tot arreu que aquella era la bandera que havíem de portar tots els afiliats a l'Esquerra Republicana de Catalunya. Arribà un moment, però, que "L'Opinió" va començar a demostrar un criteri especial i particularista de grup, més o menys nombrós, fins a tal punt que, en un dels Congressos ordinaris del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya. Em podreu dir vosaltres: "Oh!, si va ésser el Congrés el qui va acordar això, "L'Opinió" és neta de tota culpa". —Però, jo contestaré: quan el Congrés per majoria, i gairebé per aclamació —que varen ésser molts pocs els que defensaren el sentit contrari— es va inclinar que el diari "L'Opinió" no podia ésser l'òrgan oficiós de l'Esquerra, és que "L'Opinió" no devia estar d'acord amb el criteri i amb el sentit de la majoria dels elements de l'Esquerra Republicana de Catalunya. I vingué després que cada dia s'anà agreujant més i més la crítica de "L'Opinió" contra totes les coses de l'Esquerra Republicana de Catalunya, fins que, un dia, es produí aquella crisi lamentable —aquesta sí que es pot qualificar de lamentable—, la que jo en diria la crisi dels quatre.

Quan el Govern de Catalunya es trobava funcionant normalment, quan s'anaven acomplint tots els acords que s'havien pres, un dia amb sorpresa, amb veritable sorpresa del President i dels altres consellers, es presentaren els quatre amics de "L'Opinió" a don Francesc Macià i li exposaren els seus punts de vista sobre la delegació de facultats, i sobre altres incidents que ja sabeu vosaltres que passaren aleshores i dels quals no parlaré perquè ja en parlaren prou el senyor Macià, en Pi i Sunyer, en Xirau i en Lluhí en el darrer Congrés, i varen dir-li: "O accepteu els nostres punts de vista o nosaltres dimitirem tots quatre." Sorprès va quedar el President i sorpresos và-

rem quedar els altres Consellers de la Generalitat, d'aquesta decisió, ja que no sabíem, i encara avui l'ignorem, quina mena de greuge havíem pogut inferir als nostres amics de "L'Opinió", que ens tractessin amb aquella manca de desconsideració no dient-nos-en ni paraula, i no produint la crisi dintre el si del Govern sinó els quatre reunits, volent imposar, perquè tenien majoria dintre del Consell de la Generalitat de Catalunya, el seu criteri.

La crisi, doncs, es produí, d'aquesta manera. Però com que el senyor Macià, que en les decisions greus és l'home de més ponderació, de més seny i de més reflexió que he conegut entre els polítics de Catalunya, no va voler fallar ell sol aquesta qüestió, va dir: "S'ha produït una crisi tan especial com aquesta, doncs anem a plantejar-la davant de tota la nostra majoria del Parlament de Catalunya." I davant de tota la majoria es varen exposar els motius que havien donat els companys de "L'Opinió" per a presentar la seva dimissió. La majoria va acceptar aquesta dimissió, i fixeu-vos ara en el que els va dir el senyor Macià, perquè aquí hi trobareu la clau d'aquest conflicte que ha arribat a ésser tan escandalós dintre de la política general de Catalunya; aquí hi trobareu la principal clau d'aquesta qüestió. El senyor Macià els va dir, per a evitar divisions i escissions de partit, que sempre són doloroses i que no són mai convenients, si per al nou govern que anava a constituir, li donarien un nom dels d'ells, i sabeu que contestaren? La resposta fou: "O tots o cap". I aquí hi ha el principi motiu d'aquesta crisi del nostre Partit.

Jo no vull pas atacar ara els meus companys. Ja sabeu que en aquest assumpte, com en tots, més aviat que home d'atac sóc home propens a practicar i a recomanar la cordialitat i la germanor, però sí que diré que amb aquesta actitud revelaven ço que ara en el fons, el mòbil que els empenyia i que no era altre que imposar dintre del partit d'Esquerra Republicana de Catalunya l'hegemonia del Grup de "L'Opinió". Si no fos així, haurien acceptat un lloc en el Govern de Catalunya que s'anava a formar, i no s'haurien produït, totes aquestes inquietuds que tants disgustos ha costat als homes d'Esquerra Republicana de Catalunya. (Aplaudiments.)

Vingué, després de no haver pogut atancar-los a nosaltres i de no haver volgut donar cap nom al nou Govern, que varen seguir les crítiques, cada dia més dures i més severes dels de "L'Opinió". I arribà aquell moment en què les diferències entre uns i altres culminà en la interpretació d'un dels articles de l'Estatut Interior de Catalunya. Es batallà molt, els uns i els altres; de com havia d'ésser la delegació del President; de quina havia d'ésser la seva posició dintre del Consell; de si havia de governar o

no. Però nosaltres, els que estàvem enfront del punt de vista polític dels del grup de "L'Opinió", va arribar un moment que ens vàrem dir: "Hem de fer tots els esforços per tal d'evitar que es produeixi una divisió, per l'escàndol que això produiria i per la manera com seria aprofitat pels nostres enemics". Vàrem veure quina transacció havíem de fer per a poder anar junts una altra vegada i que no perdurés la divisió, i l'acord fou que el President de la Generalitat, encara que assistís als Consells del Govern de la Generalitat de Catalunya, si mai es produïa una votació, no tindria vot. A base d'aquest acord, vàrem tornar a fer les paus i el diari "L'Opinió", dintre dels seus articles, es dedicà, tots aquells dies, a demostrar que ells tenien raó, com es veia pel triomf que havia tingut el seu criteri.

Doncs, si el vostre criteri ha triomfat i si nosaltres hem cedit, perquè seguïeu atacant el Govern i la majoria d'E. R. C.? És que ells persistien en l'esperit del qual us parlava abans i que encara no havien arribat allà on volien, a allò que era el seu anhel: tenir l'hegemonia dintre del Partit.

Van anar passant altres coses i s'arribà a aquell moment, un dels més culminants de la política de Catalunya i d'una manera especial d'Esquerra Republicana. Em direu, "quan va ésser?" Quan en Francesc Macià, un dia, cansat de la lentitud amb què s'anaven traspasant els serveis a Catalunya, ja sabeu que és home a qui agrada jugar fort, es decidí anar a Madrid. En un míting, a Caldes d'Estrach, va dir que es planyia de la lentitud del traspàs dels serveis i fins les seves paraules prengueren un to enèrgic i fins comminatori, perquè els d'allà es donessin compte de la inquietud que hi havia a Catalunya a causa d'aquesta lentitud que se seguia en el traspàs de serveis. I bé, en Macià, després d'haver anunciat això, se'n va anar a Madrid amb tota solemnitat perquè vegessin els del Govern Central que eren la majoria dels catalans que anaven a exigir el traspàs immediat dels serveis. Abans d'anar-se'n, ens va dir als que ens quedàvem: "Me'n vaig a Madrid, i no tornaré que no estigui completament arranjat i determinat el traspàs immediat dels serveis i d'una manera especial la valorització d'aquests".

I què va passar, llavors, catalans? Tots ho sabeu. En aquells moments, quan Catalunya es jugava la carta més forta que tenia per a poder obtenir més de pressa els serveis que tenia dret a exigir, els del grup de "L'Opinió", varen produir aquella dimissió dels càrrecs de regidors de l'Ajuntament de Barcelona, creant aquell altre escàndol i aquella inquietud dintre del Partit, que obligà Francesc Macià a tornar ràpidament a Barcelona amb la recança que ja podeu suposar, donat el seu caràcter.

I això, qui ho produí? Ho produí els qui dia darrera dia s'estaven queixant de la len-

titud del traspàs dels serveis, fent-ne responsable, no els de Madrid sinó els del Govern de Catalunya, quan són ells els que han posat la pedra més important al camí de la resolució d'aquest conflicte, perquè varen donar un cop mortal en aquell moment al partit d'E. R. C., fent allunyar en Macià de Madrid, quan la seva permanència allà tan decisiva havia d'ésser contra la lentitud del traspàs de serveis per tots tan condemnada. (Gran ovació.)

Allò de l'Ajuntament de Barcelona podia ésser defensat si hagués estat fet de la manera com s'han de fer les coses. No és un partit democràtic, el nostre? Doncs acudiu als organismes corresponents. La decisió que prengueren era prou important perquè ho fessin així, i consultessin el partit.

Però heus ací que nosaltres, i molt especialment el senyor Macià, per a deturar aquesta divisió que a tots ens dolia i que per fi s'ha produït, acordarem tornar-los a cridar i reunir-nos amb els diputats del Parlament de Catalunya per veure si plegats trobàvem la manera de restablir la concòrdia. Insistirem en el fet que no faltessin a la reunió homes dels que no falten a l'Esquerra Republicana, que saben allunyar-se de les passions del moment i dels encegaments que poden donar un punt de vista, que sempre han viscut una vida enlairada, per damunt de petites lluites i varem reclamar d'una manera molt especial als germans de Lleida que no faltés a la reunió aquell home d'alt valor espiritual, l'Humbert Torres. (Aplaudiments.)

I fou ell, l'Humbert Torres, el que amb les seves raons, no sé si fruit d'aquesta independència de judici que sempre té en tot, o de les seves creences íntimes, que donen aquella unció a les seves paraules que s'encomana, ens tornà, per damunt de les discussions d'uns i altres, a fer arribar a una entesa. S'aixecà l'amic Xirau, en nom del grup de "L'Opinió", dient que acceptava el que havia proposat l'amic Torres i s'acordà celebrar un gran acte de propaganda catalanista, esquerrana i republicana, al qual aniríem uns i altres a dir a tothom que no era una abraçada espectacular la nostra, sinó que amb una cordialitat absoluta d'aquella dia endavant tornariem a marxar tots junts amb un mateix ritme dintre el camí dels ideals d'Esquerra Republicana.

Es va realitzar això? No. Passaren uns quants dies i primer un incís, després una manxeta, després un article descarat, tornaren a convèncer-nos que els nostres amics de "L'Opinió" no volien entrar en aquella unió a la qual se'ls cridava, si no que anaven encara darrera la mateixa idea de l'hegemonia del seu grup que volien imposar a E. R. C. Però nosaltres, malgrat tot, encara no varem voler abandonar l'esperança i penseu que en aquests últims temps ja teníem un òrgan on defensar-nos. Teníem ja "La Humanitat", i jo us prego, perquè

judiqueu amb tot el coneixement de causa, que us fixeu que a tots els atacs de "L'Opinió" nosaltres no contestàvem. No és que ens dolgués no defensar-nos, però volíem evitar el trencament, costés el que costés. I què varem fer per a evitar aquest trencament? Els varem tornar a cridar. La reunió es va celebrar al Palau de la Generalitat. També hi varem cridar l'Humbert Torres. Es va discutir molt. Varen presentar els seus punts de vista de sempre. I el més curiós és que s'entestessin, igual que si fossin enemics, a parlar de totes les coses que no ha pogut realitzar encara el nostre partit, però que estan dintre del seu ideal i dintre dels desigs de tots. Deien que els serveis s'anaven traspasant lentament? Com si no ens dolgués també a nosaltres! Deien que ells ho haurien fet millor. Cosa fàcil de dir, "a posteriori", però difícil d'endevinar. Com si els homes que hi havia a la Comissió dels traspàs dels serveis no haguessin tingut el dret d'emprar els procediments que es creguessin millors per a reeixir. I si ells diuen que ho haurien fet millor, per què, essent com eren del partit, no ho deien abans i amb les seves orientacions no ajudaven el partit en lloc de criticar-lo contínuament? (Aplaudiments.) És que us creieu, vosaltres, que per portar una orientació a un partit s'han d'ocupar els llocs més alts? Això fóra l'anul·lació dels militants del partit. Els militants del partit, que sou el poble, que reunits en els congressos, sou l'autoritat superior de l'E. R. de Catalunya us haveu de sentir tan col·laboradors del partit com els diputats, com els consellers, com tot el Govern. I és d'aquesta manera com un partit és fort. Quan els consellers i altres representants no se senten sols, sinó que darrera seu tenen tot el partit que els ajuda i els empeny als actes que ells facin. (Aplaudiments.)

I vaig a acabar. En aquesta reunió digueren també que el Parlament havia de treballar més. Jo també ho crec i tota l'E. R. vol intensificar aquestes tasques. Però jo també he de dir, que ells havien de començar per anar-hi a treballar a les Comissions que ells havien abandonat. (Aplaudiments.)

També deien que en Coromines era incompatible entre el Govern de la Generalitat com a conseller i la Comissió Mixta de Traspàs dels Serveis. Com si tots no estiguéssim disposats, i ell el primer, una vegada haguessin estat traspassats els serveis de justícia, a rellevar-lo de les tasques de la Comissió Mixta, i no sé veure perquè havíem de prescindir dels seus coneixements si podien ésser útils a Catalunya.

Parlaven també de les joventuts d'Esquerra d'Estat Català, que són disciplinades dintre l'Esquerra R. de Catalunya i que si no ho fossin, jo mateix seria el primer que proposaria que fossin dissoltes, perquè dintre d'un partit, no pot haver-hi grup que no siguin disciplinats.

En fi, varen seguir parlant de tots aquells punts, que ja coneixem per l'infinitat de vegades que els retreuen en els seus atacs, fins que fet novament l'acord es decidí — era l'idea fixa de l'Humbert Torres — i no és d'estranyar, en un apòstol com ell, que volgués consagrar aquest abraç amb un acte públic i de comunió espiritual de tota l'E. R., fer un míting a Lleida. Què va passar? Va passar que seguint l'idea que sempre han tingut, pocs dies abans de celebrar-se, varen dir que ells no anirien al míting de Lleida. Per quines raons? Deien perquè s'havia celebrat un míting de Joventuts. Com si no s'hagués acordat que s'acabarien de celebrar tots els mítings que ja estaven preparats. Tornaven amb la cançó de l'enfadós de la incompatibilitat de Coromines. I retreien el cas d'En Layret i Loperena, com si sobre aquesta cosa el Directori ja s'hagués significat.

Però el míting es féu i ells no saberen interpretar-lo. Portats com sempre d'aquell sentit que els fa creure que sols ells són els capacitats per a dur endavant el partit, tragueren la interpretació que tota aquella gernació enorme de les grans solemnitats, que acudí a aquell acte, havia acudit per veure com es produïen els de "L'Opinió" al costat nostre i nosaltres al seu.

Però, es veu que la passió els cega el coneixement i els tanca tots els sentits, perquè si no fos així els aplaudiments fervorosos i a peu dret d'aquella gernació que acudia a la ciutat històrica de Lleida en parlar-se de la necessitat de concòrdia, haurien vist que els demanaven que es disciplinessin de nou i que evitessin aquesta escissió a l'E. R. de C. (Ovació.)

No ho entengueren així i es va produir el trencament que tots sabeu.

Em direu; és un cas d'indisciplina? (Moltes veus, sí, sí.) Perquè jo no comprenc que no sigui un cas d'indisciplina l'home aquell que estant dintre d'un partit mai parla de les coses que hi van bé i s'entreté a denunciar a l'opinió pública el que ell creu defectes del partit i sobretot a desvaloritzar els seus homes i els seus organismes.

El cas que lamento més no és el de la indisciplina que fins de vegades podria explicar-se per un excés de zel a sentir els ideals d'Esquerra. A mi, el que més m'arriba a l'ànima, igual que a tots vosaltres, són aquests atacs que jo qualificaria d'immorals, políticament parlant, d'aquests atacs que han fet dia darrera dia contra els homes del partit. I d'una manera vergonyant contra el President de la Generalitat de Catalunya. Ja heu llegit els seus articles, però a més a més dels seus articles, hi ha les converses a les penyes de cafès i als Ateneus, intentant desprestigiar els homes que tanta falta fan per Catalunya i per la República. Això és el pecat més greu. Això és el gran pecat d'escàndol. Ah,

catalans, si poguéssim convèncer-los, no atacant, sinó pregant, fent-los entrar en raó, els fariem veure el perill que fóra que ells reeixissin en el seu programa de desvaloritzar els homes d'E. R. Voler minvar el valor d'en Francesc Macià, en un moment que en tenim tanta necessitat, en moments de perill de les esquerres, no a Catalunya, sinó a altres llocs d'Espanya, és cosa verament insensata. Jo us dic que si a cada poble dels que constitueixen Espanya, tinguessin un home com en Francesc Macià, la República estaria assegurada per sempre. (Grans aplaudiments.)

L'encegament els ha fet que cada vegada no trobin prou fort l'atac. És clar, és com els que combaten i de moment es gasten totes les seves forces, i després no saben quines emprar. No n'han tingut prou d'atacar el Directori, el Govern de Catalunya, el President de la Generalitat, si no que han dit: els organismes ens són adversos?, doncs atacarem els organismes. I per això, ells no són aquí, ara, a respondre davant del Congrés, com haurien d'ésser-hi. (Aplaudiments.)

Sabeu per què? Perquè diuen que no hi

creuen en aquests congressos. Hi ha algun d'ells que no és dels quatre, que jo no l'anomenaré, perquè com que m'ha atacat personalment dient que dubtava del meu catalanisme, no l'anomenaré perquè no sembli que és un cas de passió personal. Però, sí que he de dir que no comprenc com els seus no l'han desautoritzat parlant com parla sovint en plural, d'una manera tan despectiva dels congressos d'E. R. de Catalunya.

Jo l'endemà d'haver llegit unes declaracions en les quals es qualificava els nostres congressos de "bírries", paraula que ara em crema els llavis, vaig córrer a veure els diaris, per veure si almenys havien tingut la consideració i el decòrum necessaris, desautoritzant el qui havia atacat un organisme tan noble, tan pur i tan digne com són els Congressos d'Esquerra Republicana de Catalunya. Però jo no he vist això i precisament per aquest mateix motiu és pel que m'he anat fonamentant i arrelant en la meua primitiva idea. Jo els vull excusar, però quan jo he vist els editorials de "L'Opinió", que d'aquests sí que en són responsables, atacant l'Esquerra Republicana de Ca-

talunya i acusant-la de tenir els homes més incapaços i més immorals, i en els quals ells deien que per aquests motius no podien estar amb nosaltres, jo em pregunto: "Doncs, si tan incapaços i tan immorals eren aquells homes d'Esquerra, per què han hagut d'esperar que nosaltres els treguéssim i no se n'han anat ells per la seva lliure voluntat? (Ovació a peu dret, que dura llarga estona.)

Ja us he dit totes les raons que a mi, lamentant-ho molt, em varen fer creure que era convenient que les portéssim a la Comarcal i al Congrés extraordinari. Ho coneixeu tot. Sou homes capaços i homes dignes. Féu, per tant, allò que us dicti la vostra consciència. Adéu-siau.

(Els assistents al Congrés, de peus, tributen al senyor Gassol una grandiosa ovació que dura llarga estona.)

N. de la R.: Degut a l'abast polític dels mateixos, creiem serà vist amb complaença pels nostres llegidors, els magnífics parlaments que deixem ressenyats.

Educació i Revolució

Llum! Audàcia!

Llum, per a il·luminar les consciències; llum, per a redimir els oprimits; llum, per a vèncer els vàmpirs.

Llum, sinònim d'educació, fonament capital del socialisme, tesi diferencial de la segona Internacional obrera.

Masses treballadores, subjecte; pedagogia política, mitjà; Estat proletari, fi.

Pedagogia política? — Biblioteques, conferències; escoles i ateneus, mestres... Formació, construcció, capacitació... "La sement trencarà l'embolcall: el dic s'esfondrarà."

Primerament, però, l'educació de les masses, la sempiterna preparació... Després, la Revolució.

Sofismes, ficcions. Res més que ficcions.

***

Llum! — Sí, llum. Però, on la cercarem?

En la Universitat? No; puix les seves barreres econòmiques són infranquejables per al poble treballador i esgotat.

Ni en la premsa periodística, ni en les biblioteques, ni a les escoles, instruments al servei de la causa capitalista.

Cultura, monopoli de les classes omnipotents. Aristocràcia de l'esperit, branca de l'Aristocràcia plutòcrata, de la qual és filla i deixeble.

L'educació proletària en sentit de classe és una empresa impossible en els règims capitalistes. La força energètica de la Revolució devem cercar-la en altres fonts: l'odi a l'opressor, lligam comú de les masses productores.

És aquest odi, i únicament ell, la causa viva de la Redempció venidera.

Soldats del Gran Moviment seran tots els que sentin aquest odi, i sols el sentiran fermament els que sofreixin les ferides de la Inquisició econòmica. La desconfiança envers els vinguts per altres viarany, ha d'ésser la nostra norma de conducta.

L'odi necessita solament del concurs de minories audacioses, i no ha d'esperar el manà beneficiós d'una educació il·lusòria. Ni els mestres senten la causa proletària; ni els deixebles s'eduquen en sentit de classe. I la Revolució seria una realitat tan llunyan que bé podria qualificar-se d'utòpica.

La fam serà, cada vegada més, l'exponent paorós del règim capitalista. Fam i cultura, valors incompatibles. Cultura, suma de fases successives i de resultats lents i futurs. Fam, exigència imperiosa d'una necessitat immediata.

La fam, mare de l'odi, serà també la mare de la Revolució.

***

Llum, sí; però, abans, Estat Proletari.

Primerament, força, audàcia, molta audàcia, molta audàcia per ensorrar els sacerdots detentors del foc sacrosant de la cultura.

Cultura, patrimoni de la riquesa. Cal conquerir aquesta si aspirem a la conquesta d'aquella.

Cal la llibertat econòmica si volem la llibertat política, l'autèntica i veritable llibertat política. Subvertir els termes és passar

de l'eficiència a la impotència. Els partits revolucionaris no poden ni deuen fonamentar-se en altres postulats essencials.

Partit revolucionari no vol dir partit anti-democràtic. El que sí vol dir, i deu proclamar-ho arreu, és que la democràcia no és un mitjà eficaç per combatre l'Estat capitalista i proclamar el regnat de la Justícia social; puix quan aquell perilla no vacilla en negar-la i establir la violència feixista.

La rendició de la societat burgesa és un problema de força.

Democràcia, sí; però, solament, en les nostres organitzacions; no, enfront del capitalisme.

La servitud econòmica priva al treballador de plasmar amb llibertat el seu judici lliurement concebut. Democràcia, sí; però, primer, la Revolució.

Nosaltres aspirem no a la formació de partits d'esquerra, sinó a la formació de partits de classe.

Cal intensificar la lluita dels interessos antagònics, i, en aquesta intensificació, trobarem el temple dels homes enquadrats. Cal elevar a categoria d'axioma el dubte constant i continu envers aquells que formen en les nostres avançades i viuen en un ambient de comoditats burgeses. L'home sent amb extensió i intensió suficients la lluita de classes socials sols quan sofreix l'amargor de l'esclavatge capitalista.

L'aportació dels "gencrosos" i dels intel·lectuals pot àdhuc minvar la lluita i fins neutralitzar-la en perjudici de la Revolució i el Proletariat.

El divorci evident entre el sistema eco-

nòmic i el sistema polític, ha d'empènyer els partits esquerrans a situar-se francament si no volen convertir-se en partits pertorbadors. Les forces esquerranes han de pronunciar-se i decidir entre el capitalisme i el proletariat.

No poden mantenir-se, en l'actual moment històric, posicions eclèctiques. Uns o altres.

Malauradament, les diferències que separen els partits d'esquerra i els de classe són notòries i profundes. Mentre aquells aspiren a una protecció proletària a través de la democràcia; aquests propugnen per a la

construcció d'una societat obrera a través de la Revolució.

Els partits esquerrans veuen en l'Estat un punt d'apoi per a les masses treballadores; els partits de classe el consideren l'eix fonamental que crea, regula, imposa i modifica tota la vida econòmica.

En l'Estat proletari, desapareix l'economia nacional, que és substituïda per l'economia estatal.

La lliure competència, el principi liberal, el "laissez faire, laissez passer", són termes desterrats dels diccionaris i codis de classe.

Servir el proletariat mitjançant una Eco-

nomia dirigida o una Economia orientada és ideal esquerrà; exigir l'imperi d'una Economia completament i exclusivament pròpia i única de l'Estat és programa proletari.

Cal proclamar la llibertat absoluta en tots els ordres vitals, menys en l'ordre econòmic; puix la lliure convivència no és sinó que una capacitat de servilisme. Assegurar la independència econòmica, és concedir la plenitud liberal. Sols així assolirem la veritable democràcia, conquerida per obra i gràcia de la Revolució.

MIQUEL MARTÍ

Girona, 11 d'octubre de 1933.

El clam de la gent del camp

La nostra pretensió en escriure aquest article no és altra que traduir fidelment en el paper el clam dels treballadors del camp. Aquest article no va impulsat per política de cap classe de partit, solament per posar les coses al seu lloc, per posar davant els ulls de tothom les reivindicacions que els camperols segueixen esperant d'ençà de la proclamació de la República. Parlem en nom de l'Associació Sindical i Cooperatista de treballadors del camp de la comarca d'Olot.

Vertaderament que des d'aquella data s'ha millorat molt el règim que imperava en el camp en temps de la monarquia. No hi ha dubte que la República hi ha portat la Llibertat i que ha facilitat les organitzacions Sindicals i Cooperatistes de les quals esperem molt; que ha promulgat moltes lleis que han fet molt bé a l'Agricultura; però, els camperols no estan encara contents, no poden estar-ne; creuen que no es va de cara ni amb la rapidesa necessària a la realitat, que al règim social, al camp, no s'ha millorat gens ni mica, que ha de treballar-s'hi nit i dia a fi de poder nodrir-se malament, de nodrir malament els fills del que hi treballa; per poder fer el pagament a aquell individu que dient-se propietari exigeix una quantitat essencialíssima i de necessitat pel camperol i desproporcionada al valor que realment hauria de tenir la terra si es reconeix que pugui ésser d'un altre individu que del que la treballa.

Sembla com si s'hagués tingut por en anar de cara a millorar el règim social dels pagesos, a fer que aquests treballant les "vuit hores" reglamentàries poguessin viure decentment com els altres obrers de la resta del món, d'ofendre als propietaris de la terra, o que es tingués a l'element pagàs com un element pacífic incapaç d'insubordinar-se ni d'exigir res i que es contentaria amb unes quantes promeses i que restaria resignat si se li deia que aquestes no havia arribat l'hora de fer-les realitats. Nosaltres parlem sempre sense paliatius, amb claredat; escudats per la veritat; no ens amila-

na de què puguin dir-nos impulsius i que una certa personalitat ens atribueixi la culpa del descontentament que regna en les masses camperoles i que som uns egoistes que volem el nostre i el de l'amo, i que si erem extremistes que ens allistéssim als rengles comunistes, que seriem sols, tota vegada que a la nostra "província" no existeix aquest ambient. A nosaltres, la crítica no ens fa cap mal, el poble coneix i anirà coneixent encara la nostra situació. El pitjor, però, és que aquestes insídies puguin sortir d'un home que es diu obrerista i que... (val més, per decència, no dir-ho.) Nosaltres hem estat sempre pagesos i la nostra actuació, l'entusiasme, es resumirà sempre i sempre estarà a la lluita amb les masses camperoles, sense altra finalitat que aportar l'esforç màxim per alliberar-les pel jou posat pels propietaris i de tots els demés que li viuen el damunt amb l'esquena dreta. I en defensa pròpia direm que no som nosaltres els que tenim la culpa de què les masses camperoles estiguin excitades amb justa raó, que ho atribueixi al "costum del país" tan antic de què es ve fent-los víctimes d'una explotació vil i que, després de tres anys de República, encara segueix pagant per avançat, que no sap encara el dret que té damunt unes terres que tota la vida ha vingut treballant i a moltes altres coses que podríem anomenar. Si a algú pot carregar-se-li aquesta culpa, no és pas precisament a nosaltres, els que organitzem els homes als pobles petits, seria més aviat a aquelles personalitats de prestigi que, per captar-se la confiança, no reparen que les promeses que fan no les podran complir amb la mateixa facilitat que les diuen o que si volen complir-les perdran l'amistat amb tal o qual "senyor". Si és veritat que el règim comunista no té adeptes a casa nostra, i que fins avui tothom ha tingut fe, però si algun dia les masses camperoles es veuen obligades a llançar-se vers aquest camí, no seran impulsades per cap ideal, serà la decepció de què hagi fracassat, per ells, tota la fe que tenien

posada a unes certes personalitats que els resultarien fallades.

Cal, també, tenir consideració amb les masses camperoles. Parlem de tot, fem comparacions: a les grans ciutats, a les petites, abans que demanin una millora que pugui fer-los fata, ja els la cedixen, en canvi de la gent del camp ningú se'n recorda, no es pensa arranjar res, no veiem ni per casualitat cap granja d'experiments agrícoles on puguin instruir-se i orientar-se als nostres camperols. Des de l'adveniment de la República que els està latent el cor esperant la Llei de contractes de conreu, amb la qual s'havien posat tantes esperances. Darrerament va ésser llegit al Parlament Català un projecte d'aquesta Llei que no satisfia a ningú, creiem el laborat més amb mires a la Unió de Rabassaires que als altres treballadors del camp i més amb mires a l'Institut Català de Sant Isidre que a la Unió de Rabassaires. Sembla que el projecte que sortirà de la Comissió, el text que en restarà la Llei, tindrà una orientació més radical, més favorable als conreadors pobres. Ha d'ésser-ho, és precís que ho sigui, puix les masses van cohesionant-se i si haviem de canviar d'orientació, que perdés qual-sevol partit que recolzessin l'ambient socialitzant i obrerista, aquest esdevindria un partit burgès i fracassaria indubtablement.

És sobre l'Agricultura que prenen base tots els demés ressorts de la Humanitat, i és precís que es faci quelcom (encara que sigui fent malcontents als propietaris) perquè els pobres pagesos, que de tant temps ençà "ballem amb la lletja", i que han deixat o ens han obligat a rerassegar-nos per conveniències d'un règim caciquista, absolut i dictatorial, que ara amb una República que va costar-nos molt, però que la tenim ja, amb democràcia i igualtat de drets per cadascú es facin els possibles per alçar-nos paral·lelament amb els altres i sols serà d'aquesta manera, quan tinguem totes les millores que ens corresponen de dret que deixarem d'ésser impulsius per gaudir d'una alegria que ens la tindrem ben guanyada: l'alegria que regnarà arreu del camp.

PERE LLONGARRIU

Secretari de l'A. S. C. T. C.
de la comarca d'Olot

Llista del Govern de la República

I filiació política dels nous ministres

Presidència.	Diego Martínez Barrios , radical i diputat per Sevilla.
Estat.	Claudio Sánchez Albornoz , «Acció Republicana» i diputat per Avila.
Justícia.	Juan Botella Asenci , d'«Esquerra Radical Socialista» i diputat per Alacant.
Guerra.	Vicente Irazo Enguita , del «Grup Independent» i diputat per Terol.
Marina.	Leandro Pita Romero , de l'«Orga» i diputat per La Corunya.
Finances.	Antonio de Lara Zárate , radical i diputat per Santa Cruz de Tenerife.
Governació.	Manuel Rico Avelló , del «Grup Independent» i diputat per Oviedo.
Instrucció Pública.	Domingo Barnés , radical-socialista.
Obres Públiques.	Rafael Guerra del Río , radical i diputat per Las Palmas.
Agricultura.	Cirilo del Río Rodríguez , progressista i diputat per Ciudad Real.
Indústria.	Félix Gordon Ordax , radical-socialista i diputat per Leon.
Comunicacions.	Emilio Palomo Aguado , radical-socialista independent i diputat per Oviedo.
Treball.	Carles Pi i Sunyer , de l'«Esquerra Republicana de Catalunya» i diputat per Barcelona.

P. R. F. N. C. J.

ACTES DE PROPAGANDA

LLAGOSTERA: A les 10 de la nit.

SANT GREGORI: A les 3 de la tarda.

AMER: A les 9 de la nit.

A crrec dels companys

Gumersind Sardà.

Joaquim Morillo.

Nuri Oromí.

Joan Ballesta.

***

OFICINA ELECTORAL

A fi de portar a cap la tasca que comporta les lluites electorals properes, queda oberta, en el Centre d'Unió Republicana, Carme, 13, l'oficina electoral a partir del 12 del corrent, amb servei permanent.

Per a tota classe de detalls, dades, reclamacions i informació, acudiu a dites oficines.

CENTRE D'UNIÓ REPUBLICANA GIRONA

Es convida a tots els socis a la reunió general ordinària que tindrà lloc el proper dissabte, dia 14, a les 10 de la vetlla, per a tractar de la següent

ORDRE DEL DIA: Lectura acta anterior. Estat de comptes. Factures pendents de pagament. Calefacció i obres. Precs i preguntes.

Se us prega l'assistència.

Girona, octubre de 1933.

El Consell Directiu

PER LLOGAR: Des de 1.er de gener de 1934 el local baixos del Casino Olotí.

Informaran al mateix Casino, de 9 a 10 de la nit.

OCASIÓ

Piano elèctric, bon estat, que val tretze mil pessetes, es ven a preu de ganga. — Raó: Cafè Colonial, Caldes de Malavella.

Ortopèdia Dr. Roca

IRRIGADORS COMPLETS DES DE 2'50 pts.

**BRAGUERS - PERFUMERIA
PRIMER CENTRE D'ESPECÍFICS**
ÉS LA

Farmàcia Doctor Roca i Fill

LA CREU ROJA - Telèfon, 135 - Plaça de l'Oli - GIRONA

La més antiga.—La més ben assortida.—La que ven els articles a preus més econòmics.

EXPRES-BAR

Situat a la Rambla - GIRONA - Telèf. 119

Begudes de les millors marques

Ressopons econòmics

OBERT NIT I DIA

Del 1er d'octubre al 30 d'abril, temporada de marisc

Ostres-Percebes-Almejes-Gambes
rebudes diàriament a les 5 tarda.

EL GIRONES FORNELLS DE LA SELVA

TOCANT A DESPERTAR

No pretinc en aquestes ratlles fer grans revelacions, ni tampoc fer una llarga història del temps boirós en què s'ha vist embolcallat aquest poble, com tants d'altres; però, sí, en què es posi en el seu lloc el que sigui de justícia, i s'enteri, encara que sigui superficialment, dels afers que a tots tant han d'interessar-nos, un poble que també té dret a posar-se en el lloc que li pertany.

Oh poble! Poble que has viscut tants anys endormiscat. Poble, que la major part dels teus habitants han restat alletargats com si els haguessin donat una injecció d'un narcòtic qualsevol! Poble que has sofert la desgràcia de tenir gran manca d'homes mitjanament capacitats, i que s'hagin volgut, o més ben dit pogut, substraure's de la pressió enorme dels teus fantàstics cacics. Imbuïts per una part per l'assumpte església, i per l'altre per l'assumpte amo, i del què diran, has passat anys i més anys abandonat, com si un poble fos una cosa morta, una cosa que no necessiti qui el cuidi, qui vigili per ell, i qui el porti en el camí del progrés.

És hora ja, doncs, que et despertis poble; abans de viure en la passivitat, pensa en l'activitat, pensa que els homes d'ahir no eren com els homes d'avui i els de demà no seran tampoc com els presents, puix si així fóra, no existiria la transformació, la metamorfosi continua de la humanitat, sinó que seríem ara com els primers pobladors del món, viuríem encara rudimentàriament i miserablement.

Davant el progrés i prosperitat d'un poble, és criminal qui si posa, és un mal ciutadà qui pretè deturar-lo. I si els que pretenen deturar-lo són uns mals ciutadans, és evident que tota la pandilla caciquil que durant tant temps ha tingut subjugat, oprimat i esclavitzat aquest poble, era una institució de criminals i de mals ciutadans.

No recordeu, veïns de Fornells, aquella llarga temporada en què la influència dels prou sabuts cacics, era bastant per a de-

fensar qualsevol home culpable d'una malifeta, i era també bastant per a fer castigar a qualsevol innocent pel sol fet de no voler-se sotmetre a les seves idees? Llavors el problema pràctic era solament el següent: Estar bé amb el senyor Rector i amb tal o qual altre senyor, per tenir llibertat de fer moltes coses, i de fer a vegades totes les porcades possibles i també perquè no et treïessin de la casa, perquè no et fessin deixar la terra i per ésser ben vist. No és massa humiliant, tot això, doncs, per un esperit nou, per un home demòcrata, per un home que s'hagi volgut posar per poc que sigui a l'altura dels temps presents? No és una barbaritat tremenda que, perquè un home no té le smateixes conviccions i pessetes que el senyor no tingui dret a treballar un tros de terra, o habitar una casa, que, qui sap la seva procedència? Complint els tractes estipulats, no és tan honrat com un altre?

Per això i per molt més que es podria dir, no us deixeu subornar per aquests que no es cansen de predicar, que en les seves bones paraules i va embolcallat tot el verí, malícia i ràbia, perquè veuen que com uns espirals de fum se'ls va escapant de les seves mans tot el poder, tota la seva influència i tot el domini que moralment tenien abans; i que aquest poder, influència i domini, ha de convertir-se en odi i avorriment envers ells mateixos.

Obriu els ulls, que ja és hora de què aquestes coses no es permetin, que aquesta gent dolenta quedin sols, que ja mai més puguin intervenir en els destins del poble, perquè el poble de tirans no en necessita, ni gent que amb la capa d'autoritat vagin pentinant els pobres, tampoc en necessita.

Recordeu que fa anys que el comanament d'aquest poble estava a mans de gent que tot el bé i el mal que poguessin fer dependia tan sols d'un nombre molt reduït d'homes cacics i esclavitzadors que, inclús, obligaven als seus masovers a anar a missa, anant d'aquesta manera contra el seu Déu, que no volia homes forçats, sinó que els volia convençuts; per ésser amos dels diners i dels pobres, ho sacrificaven tot; no és que els interressi tant el del cel, no, és el de la terra el que volen manar i governar. I deixant ja aquestes consideracions, anem de cara a veure els assumptes veraderament administratius del poble com els portaven: Pressupostos tant i més grossos que ara, tot i havent-hi millores; i si alguna n'hi hagué ja es carregà de valent, com mai més s'ha carregat; lliuraments que el poble abonà i l'interessat no cobrà; factu-

res que el poble pagà dues vegades en el terme d'un mes, essent la mateixa — la primera el desembre de l'any 1927 i la segona el gener del 1928, si mal no recordo — i que tots haureu pogut veure i comprovar, i tantes i tantes altres coses que es necessitaria molta memòria i un llibre molt gros per a escriure-ho i tirar-ho a la cara d'aquests cavernícoles. Els pobres regidors de llavors, sí que són de plànyer, ja que sols servien per a signar l'acta i ni tan sols la sabien llegir, perquè amb el maleït article 29 ja els triaven que no fossin massa vius, i si algun ni hagué de viu, ja miraven de treure'l. En les sessions de l'Ajuntament — que eren ben clares — no s'acordava mai res, puix quasi totes resaven la mateixa oració: "Que es reunia l'Ajuntament (cosa que la major part de les vegades no era veritat), es llegia i aprovava l'acta anterior, els butlletins i correspondència, i no havent-hi res més per a tractar, s'aixecava la sessió." I encara si hagués anat així rai; el que passava era que els pobres regidors signaven a casa del secretari set o vuit actes, i no sabien ni tan sols el contingut d'una; però aquests són dignes encara de consideració, perquè en aquell temps no podien fer altra cosa.

Us repeteixo, doncs, que mireu els assumptes com marxen ara, i féu la comparació. Ara, en què l'Ajuntament vetlla; l'Ajuntament fa les sessions reglamentàries; té llibre de caixa, que mai havia estat conegut; ha arranjat la sala de sessions, perquè s'hi plovia com a fora, i per la paret s'hi posava la humitat de l'escandalós cementiri; n'ha fet un de nou, que ja feia més de vint anys que se'n parlava; tothom ha sentit a discutir tots els assumptes del poble en les dites sessions, i un sens nombre de coses, que tots recordem molt bé perquè encara són fresques.

Ara digueu-me, doncs: un home conscient, un home imparcial, un home desapassionat i que miri els profits del poble a l'ensens que d'ell mateix, és possible que vulgui poc ni molt, mai més, en el poder municipal, l'aital classe de gent, que eren com una sangonera i un lleó? L'un per xuclar-te la sang i l'altre per fer-te estar quiet.

No, no, i sempre no; no us deixeu enganyar, i si d'alguna cosa del que aquí es diu en dubteu, mireu de comprovar-ho i us convencereu; esteu alerta que sempre vigilen com ocells de rapinya.

Faci la sort, i nosaltres, que no els valgui, i que entre tots poguem utilitzar el seu malèvol poder, per bé del poble, de Catalunya i de la República.

J. DE M.

BAIX EMPORDA

PALAFRUGELL

La darrera reunió del Comitè Comarcal del Partit Federalista del Baix Empordà, adherit a Esquerra Republicana de Catalunya, serví per a demostrar, una vegada més, l'admirable compenetració republicana i esquerrista que mou tots els baix empordanesos a l'hora de la veritat. És en moments que fan de molt prop flaire de perillós que dona bo de constatar l'alt grau d'harmonia republicana que porta a dins la gent d'aquestes comarques i fou en els delicats moments d'aquests darrers dies carregats d'inquietuds, que l'aplec del Comarcal a Palamós, féu sentir tot el formidable tarannà republicà d'aquí baix, avalat per un historial de continuïtat envejable, i era de l'aplec de Palamós que sortia l'acord de fer sentir on calgués la veu de la nostra gent, neta de les tares dels personalismes barcelonistes, per a recalcar que cal copsar, per sobre les baralles de partit, allò que a terres empordaneses s'ha posat de fa molts anys, per sobre de tot: l'amor a la República i l'amor a l'obra esquerrista.

***

Ha donat a llum amb tota facilitat a un robuts nen l'esposa del nostre bon amic Joan Congost.

***
El proppassat dilluns contragué matrimoni el nostre particular amic Joan Pagès amb la gentil palafrugellenca Carme Pagès.

***

També per dintre poc ens anuncien les noces dels bons amics Josep Guilló i Velarde Lluís amb les simpàtiques i boniques Auneta Mulà i aMria Ferriol.

A tots plegats enhorabones.

***

Dimecres a la nit, els elements faistes de la localitat (?) es dedicaren a fer pràctiques caligràfiques per les parets dels edificis i fàbriques de la població. Si bé no reeixiren en quant a gramàtica —en molts llocs hi hagué uns treballs de boig per escriure amnistia i escamots— en canvi se'n sortiren en qüestió d'empastifar parets i fer comentar a la gent, que feia molts anys que a casa nostra s'havien descuidat, per infructuoses, aquestes campanyes.

***

Dintre breu tindrà lloc a Sant Sebastià un acte, convocat per l'Oficina de Turisme de la Generalitat, per a reunir tots els elements interessats en portar turistes a la Costa Brava i tractar d'actuacions futures a l'objecte d'intensificar la propaganda i derivats explotant les belleses de la Costa.

***

Diumenge proppassat, de Campionat català, rebérem la visita de l'Espanyol. El nom de l'equip visitant portà molta gent al camp, i en veritat, el joc dels campions no respongué pas a l'espectació. En canvi agradà extraordinàriament a tothmo la recuperació de l'equip local que jugà molt i bé. Com sempre, però, no es feren gols (?) i el partit una vegada desembolicat tot es pot dir que quedarà un a cap a favor de l'Es-

panyol. En un ajugada a la porta espanyolista, jugadors i públic opinaren que la pilota havia entrat i que alguns jugadors de l'Espanyol l'havien agafada amb la mà, però l'àrbitre no opinà pas així. Això li podia costar car, ja que la gent venia serrada de partits anteriors i menaçà en explotar diumenge. Hi hagué un intent gairebé total d'entrar al camp, però, en resum, l'àrbitre, el dilluns mateix, fou vist guiant tranquil·lament un camió al mercat del Born. Alguns periòdics s'han escalfat parlant dels aconeteixements i podem assegurar que sort que la cosa passà a Palafrugell, ja que a més a més de no haver-se intentat saltar al camp en molts anys, el causant de l'esvalot en sortí amb el mínim record a sobre.

***

A l'hore d'escriure aquestes ratlles s'estan fent activíssims preparatius per a la celebració de la gran Assemblea Pesquera de dijous.

L'acte tindrà lloc al Saló teatre del "Coliseu Empordanès", i hom n'espera acords de gran transcendència que poden aclarir d'una vegada el tràgic pervindre dels nostres pescadors.

C.

J. BALAGUER TORT
ADVOCAT

Progrès, 12 - 1.er - 1.^a

Telèf. 153 **Girona**

Esmolament de Navalles a la perfecció

VENDES DE TOTA CLASSE D'ARTICLES PROPIS PER BARBERIA. — GAVINETERIA FINA. GRAN ASSORTIT EN PERFUMERIA.

JOSEP SERRA

Argenteria, 10 - GIRONA

Comerciants agricultors

Abans de fer vostres compres a neu a visitar el nou Magatzem de grans i pinsos Enèrgic

— de —

Jacint Codina

No deixeu de fer una prova de els aliments concentrats Enèrgic, per Vaques, Vedelles, Porcs, Gallines i altre bestiar de corral. PRODUCTE NACIONAL AMB PATENT I MARCA REGISTRADA

Passeig de Blai, n.º 31 OLOT Telèfon, n.º 113
Casa central: VIC Rbla. Deballades, n.º 15 - Tel. n.º 192

Societat ANÓNIMA DE TRANSPORTES OLOT

Servei de Recader diari entre Olot i Barcelona i viceversa amb combinació de l' **Agència Arias**

PASSEIG DEL BORN, N.º 13

Telèfon, 13354

Es garanteig un Servei Ràpid, Econòmic i Perfecte. — Paquets entregats al vespre a Olot, a les nou del matí del dia següent són lliurats als consignataris de Barcelona, i així mateix els que són entregats a Barcelona fins a la una de la tarda, a les set de la mateixa arriben a Olot.

S'ADMETEN ENCARRECS A: **ANÓNIMA DE TRANSPORTES** (Carrer Antoni Llopis) i a les SUCURSALS: Plaça de la República, 11. - Telèfon, 48 i carrer de la Proa. 7 (ABANS "CASA SINGLA")

A més, aquesta Societat compta amb un vagó diari de Sant Joan les Abadesses a Barcelona i viceversa, pel transport de mercaderies de **Petita Velocitat** que limita el temps en el trajecte a dos dies.

Cooperació
de Fundició
de ferro i metalls
OLOT
Carretera de Girona, 21
Treball esmerat i
preus mòdics.

FONDA DE RAMON ROVIRA

TELÈFON, 330

Ronda Dr. Robert, núm. 43
GIRONA

CALDERERIA I CALEFACCIÓ CENTRAL FUMISTERIA

Soldadura Autògena i Tall per oxigen
Instal·lació d'Aparells Sanitaris

de

PERE VALENTI FURTET

Calderers, 13 - GIRONA

CENTRE D'ESPECIFICS

UNIC A LA COMARCA

Els millors productes medicinals. - TOTS ELLS D'ORIGEN. - Unics de propietats
terapèutiques garantides.

Plaça de les Castanyes · GIRONA · Telèfon, 144

FARMACIA RIBAS

BICICLETES

Triomf de la gran marca

ORBEA

al comptat i a terminis des de 5 ptes. se mana

Carrer Olivo, 8 (davant camp d'Esports)

ORBEA

GIRONA

SUCRES
EMPAQUETATS

Girona

TELÈFON, 321

Casa Escatllar

APARELLS DE RADIO

"FADA"

FERRETERIA I BATERIA DE CUINA

OBJECTES PER A REGALS

LOÇA SANITARIA

Rambla Llibertat, 28 - Mercaders, 6-7

Gràfiques
DARIUS
RAHOLA
Girona

CALÇATS MALARET

Vendes a l'engrós i detall

RAMBLA LLIBERTAT, 5

GIRONA